

19.03.2014

10.3.2014

PÖYTÄKIRJAOTE

Vm669:01/2012

LAUSUNTO SELVITYSMIEHEN LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA

Khall § 39/10.3.2014

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakenne-uudistusta. Järjestelmää yksinkertaistetaan ja selkeytetään. Järjestelmän kannustavuutta parannetaan. Hallitusohjelman mukaan uudistuksen tavoitteena on, että perusopetuksen rahoitus jatkossa perustuisi nykyistä enemmän perusopetuksen toimintaympäristöä kuvaaviin indikaattoreihin, esimerkiksi kunnan maahanmuuttajien väestöosuuteen, aikuisväestön koulutustasoon sekä työttömyysasteeseen.

Hallitusohjelman mukaan kuntauudistusta ohjaavassa lainsäädännössä otetaan käyttöön kuntauudistusta edistäviä välineitä. Tavoitteena on muun muassa poistaa lainsäädännöstä sekä kuntatalouden rahoitusjärjestelmästä kuntaliitoksia vaikeuttavia tekijöitä.

Valtiovarainministeriön asettaman selvitysmiehen toimeksiannon mukaan valtionosuusperusteiden uudistamisessa tuli tarkastella muun muassa perusteiden läpinäkyvyyttä, lukumäärää, päällekkäisyyksiä, korvaustarpeita, ajanmukaisuutta ja soveltuvuutta kuntarakenteen ja palvelutarpeiden muutoksessa. Tavoitteeksi asetettiin uudistaa kuntien valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelmassa linjatulla tavalla siten, että uusi lainsäädäntö tulisi voimaan vuoden 2015 alusta.

Lähtökohtana on, että valtion ja kuntien välinen kustannustenjako ei muutu valtionosuusuudistuksen johdosta.

Valtiovarainministeriön asettama selvitysmies Arno Miettinen on valmistellut kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain uudistamista keväästä 2012 alkaen. Hän julkisti alustavat uudistuslinjauksensa helmikuussa 2013. Seuraavana vaiheena valtiovarainministeriö lähetti 17.12.2013 kunnille kommentoitavaksi selvitysmiehen tarkennetut uudistusesitykset ja kriteerit kuntakoh- taisine laskelmineen.

Kunnilta pyydettiin lausuntoa mm. laskentakriteerien määrästä ja sisällöstä, siirtymäkauden pituudesta ja ylipäätään järjestelmä- uudistuksen tarpeesta.

Selvitysmies on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi, jonka mukaisesti hän ehdottaa valtionosuusjärjestelmää uudistet- tavaksi.

10.3.2014

63

Valtionosuuslaskelmat on päivitetty vuoden 2014 valtionosuusmäärien tasolle. Uudet kuntakohtaiset laskelmat uudistuksen vaikutuksista valtionosuuksiin ovat kuntien käytössä lausuntokierroksen aikana.

Valtiovarainministeriö pyytää kunnilta lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- o ehdotettaviin kriteereihin
- o ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin
- o muiden kriteerien painoihin
- o määräytymisperusteiden laskentaperiaatteisiin
- o verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen
- o siirtymätasauksen kestoon ja porrastukseen

Uudessa järjestelmässä laskennalliset erät perustuvat ikärakenne, sairastavuus, työttömyysaste, kaksikielisyys, vieraskielisyys, asukastiheys, saaristo ja koulutustausta –kriteereihin. Valtionosuuksien lisäosien kriteerit ovat syrjäisyys, saamelaisten kotiseutalueet ja työpaikkaomavaraisuus.

Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasausraja putoaa 100 %:sta 80 %:iin.

Saaristo-osakuntien valtionosuudet lakkaavat kokonaan.

Valtionosuusuudistus toteutettaisiin viiden vuoden siirtymäajan puitteissa.

Selvitysmiehen esityksen perusteella tehtyjen koelaskelmien perusteella Hirvensalmen kunnan valtionosuudet laskisivat 371.000 euroa (156 €/ asukas). Menetys merkitsisi 1,4 laskennallisen prosenttiyksikön korotusta kunnan tuloveroprosenttiin.

Etelä-Savon kaikkien kuntien laskennallisen menetyksen vaikutus tuloveroprosenttiin on -0,2 eli maakunnan kunnat olisivat kokonaisuudessaan vähän voittamassa.

Liite 3

Liitteenä 3 on Valtiovarainministeriön lausuntopyynnön liitteenä toimittama valtionosuusjärjestelmän kokonaisrakenne ja kriteerien kustannusosuudet.

Kj

Kunnanhallitus esittää lausuntonaan selvitysmiehen esitykseen seuraavaa:

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet

Lautakunta

Hallitus

Valtuusto

10.3.2014

64

1. Peruslinjauksiltaan uudistus on oikeansuuntainen, mutta painotukseltaan väärä. Uudistuksen tulisi käsittää myös ammattikoulujen ja lukiodien valtionosuuksien uudistaminen.
2. Väestön palveluiden turvaamiseksi esitettyä sairastavuuden osuutta tulee painottaa merkittävästi enemmän. Sairastavuustekijän vaikutus tulee nostaa THL:n esityksen mukaiseksi tai ainakin lähelle sen tasoa. Ikärakenne-tekijän yli 65-vuotiaiden painoa tulee kasvattaa ja sen aiheuttamat laskennalliset kustannukset voidaan vähentää ikärakennetekijän nuorempiin (6-15v) kohdistuvasta ikäryhmän kustannuksista. Ikääntyminen aiheuttaa kustannuksia ja kustannuspaineet kasvavat korkeimmista ikäryhmissä mm. palvelurakenteen muutosten myötä.
3. Verotuloihin perustuvan tasauksen tasausrajan alenemaa 80 prosenttiin tulee nostaa 90 %:iin. Selvitysmiehen esitys lisää liikaa veronkorotuspaineita alhaisten verotulojen kunnissa. Kiinteistöveroja ei tule lisätä kuntien laskennallisiin verotuloihin.
4. Saaristo-osakuntien valtionosuuden saaristolisät tulee palauttaa valtionosuusjärjestelmään.
5. Vesistöjen rikkoma aluerakenne tulee huomioida syrjäisyyskriteerin määrittelyssä samoin kuin asukastiheyskriteerissä on otettava huomioon vesistöalat ja haja-asutusalueen väestön osuus kunnan kokonaisväestöstä.
6. Vieraskielisyys aiheuttaa kunnille kustannuksia. Vieraskielisyys-tekijällä on ehdotuksessa kuitenkin liian suuri painoarvo.
7. Valtionosuusmuutosten seurauksena syntyvien suurten muutosten vaikutukset tulee ajoittaa vähintään viiden (5) vuoden mittaiselle siirtymäajalle. Samaan aikaan toteutettavat valtionosuuksien leikkaukset ajavat kunnat ahtaalle palvelujen rahoittamisessa.

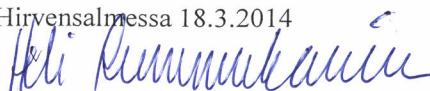
Päätös Hyväksyttiin.

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet
Lautakunta

Hallitus

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkistetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa virallisesti

Hirvensalmessa 18.3.2014

Heli Rummukainen, pöytäkirjanpitäjä

VM/KA0
3.2.2014

Valtionosuusjärjestelmän kokonaisrakenne ja kriteereiden kustannusosuudet
Vuoden 2014 tiedoilla

Laskennalliset kustannukset:									
	Ikärakenne	Sairastavuus	Työttömyys- aste	Kaksi- kielisyys	Vieras- kielisyys	As.tiheys	Saaristo	Koulutus- tausta	Muut
Yht.	20 740 089 579	2 383 644 301	484 692 954	52 903 750	44 542 878	197 218 167	2 270 479	0	1 254 008 019
UUSI MALLI	17 718 365 074	6 038 288 354	473 148 264	90 821 992	478 677 305	186 172 701	14 319 165	160 003 652	0
Suhteelliset osuudet, %									
	Ikärakenne	Sairastavuus	Työttömyys- aste	Kaksi- kielisyys	Vieras- kielisyys	As.tiheys	Saaristo	Koulutus- tausta	Muut
Yht.	87,4 %	9,5 %	1,9 %	0,2 %	0,2 %	0,8 %	0,0 %	0,0 %	5,0 %
UUSI MALLI	70,4 %	24,0 %	1,9 %	0,4 %	1,9 %	0,7 %	0,1 %	0,6 %	0,0 %
Yht.									
UUSI MALLI									

Lisäosat:			
Syrjäisyys	Saamen kotiseutu	Työpaikka- omavar.	Yht.
Yht.	36 184 044	3 504 002	309 050 099
UUSI MALLI	103 278 816	3 564 245	309 050 099

Verotuloihin perustuva tasaus ja omarahoitusosuus:			
Verotul. tasaus	Omarahoitus- osuus	Netto	
Yht.	-49 561 112	17 720 042 690	-17 769 603 802
UUSI MALLI	671 477 886	18 442 102 310	-17 770 624 424

Laskentaperusteet:

Laskennallisiin kustannuksiin sisältyvät erät

1) Ikärakenne:

Painot THL:n ja VATT:n selvityksistä.

2) Sairastavuus:

Sisällöt ja painot THL:n selvityksestä. Koostuu terveyden-, sosiaali- ja vanhustenhuollon osatekijöistä.

3) Työttömyysaste:

Kunnan kerroin = kunnan työttömyysaste / koko maan keskiarvo.

4) Kaksikielisyys:

Kaksikielisille kunnille = kaksikielisyyden hinnasta 7 % koko asukasluvun perusteella ja 93 % ruotsinkielisen väestön perusteella. (asukasluvun perusteella jaetaan n. 35 % ja ruotsinkielisten perusteella 65 % koko summasta)

5) Vieraskielisyys:

Kunnan kerroin = kunnan vieraskielisten osuus vähennettynä sen kunnan osuudella, jonka osuus maan alin.

6) Asukastiheys:

Kunnan kerroin = koko maan keskiarvo / kunnan asukastiheys. Kerroin rajattu maksimissaan 20:een.

7) Saaristo:

Varsinaisille saaristokunnille = asukasluvun perusteella ja saaristokunnalle, jonka asukkaista vähintään puolet asuu ilman kiinteää tieyhteyttä mantereeseen, korotus on kolminkertainen.

8) Koulutustausta:

Kunnan kerroin = ilman tutkintoa olevien 30-54 -vuotiaiden osuus vastaavasta ikäluokasta vähennettynä sen kunnan osuudella, jonka osuus maan alin.

Lisäosat

1) Syrjäisyys:

Syrjäisyyden perusteella. Jos syrjäisyysluku yli 1,5 = kunnan kerroin kolminkertainen.

2) Saamelaisien kotiseutualueen lisä:

Saamelaisien kotiseutualueen kunnille = asukasluvun perusteella kerrottuna saamenkielisten osuudella koko väestöstä

3) Työpaikkaomavaraisuus:

Kunnan kerroin = kunnan työpaikkaomavaraisuus vähennettynä sen kunnan osuudella, jonka osuus maan alin.

Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus

Tasausraja 100 % (nyt 91,86 %) ja tasauslisä 80 % (nyt 100 %). Tasausvähennys 30 % lisättynä tasausrajan ylittävän osan luonnollinen logaritmi.

VM/KAO, 3.2.2014

Ikäryhmähinnat - nykyinen ja UUSI MALLI

NYKYINEN, v. 2014			UUSI			muutos			
Ikäryhmät yhteensä			Ikäryhmät yhteensä						
	Sote	Eop	Yht.		Sote		Eop	Yht.	
0-6v.	8 257		8 257	Ikä 0-5	1 746	6 998	8 744	4 226	
6-v.		4 834	4 834	Ikä 6	1 494	7 565	9 060		
7-12 v.		5 311	5 311	Ikä 7-12	2 114	5 307	7 420		2 109
13-15 v.*		9 435	9 435	Ikä 13-15	4 220	8 509	12 730		3 294
7-64v.	1 360		1 360	Ikä 19-64	1 028		1 028	-332	
65-74v.	3 415		3 415	Ikä 65-74	1 994		1 994	-1 421	
75-84v.	10 697		10 697	Ikä 75-84	5 330		5 330	-5 367	
85+ v.	24 690		24 690	Ikä 85+	17 859		17 859	-6 830	
Sairastavuus	438		438		1 119		1 119	681	

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet
Lautakunta

Hallitus

Valtuusto